

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru modificarea Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă

Indicatorul social de referință (ISR) a devenit, începând cu anul 2008, unitatea de referință la care se raportează prestațiile bănești suportate din bugetul asigurărilor pentru șomaj. Începând cu anul 2012, se stabilesc, în raport cu indicatorul social de referință (ISR), prin aplicarea unui indice social de inserție, și cuantumul beneficiilor de asistență socială (OUG nr.124/2011).

Modificările succesive ale legislației, care au legiferat raportarea majorității beneficiilor de protecție și de asistență socială la ISR, au transformat acest indicator de referință într-un element central al sistemului social. Practic, începând cu anul 2008 și, ulterior cu anul 2012, depind de ISR veniturile și calitatea vieții a sute de mii de persoane, cum sunt șomerii, dar și persoanele pentru care alte legi speciale prevăd anumite beneficii sociale: ajutorul social prevăzut de Legea nr.416/2001 privind venitul minim garantat, ai alocației pentru susținerea familiei, indemnizația lunară pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap, stimulentele de inserție prevăzute de OUG nr.148/2005 privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului, alocația de plasament pentru copiii față de care s-a luat măsura plasamentului, precum și sumele care se acordă ucenicilor sau stagiarilor absolvenți ai învățământului superior, pe perioada derulării contractelor de ucenicie, respectiv pe perioada contractului de stagiu, etc.

Cu toate acestea, valoarea ISR nu a fost ajustată din anul 2008.

Prin OUG nr. 126/2008 a fost modificată Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, introducându-se articolul 33¹, care stabilea valoarea ISR la 500 de lei. De asemenea, a stabilit, la art. 127 alin. (3), că *„valoarea indicatorului social de referință se modifică prin hotărâre a Guvernului, în funcție de indicele de creștere a prețurilor de consum prognozat an/an anterior.”* Prevederea a fost menținută nemodificată prin Legea nr.55/2009 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență nr.126/2008, în a cărei expunere de motive, de altfel, legiuitorul sublinia că valoarea ISR, stabilită la 500 de lei pentru anul 2008, se modifică prin

Hotărâre a Guvernului, în funcție de indicele de creștere a prețurilor de consum prognozat/an anterior. Cu toate acestea, în prima parte a anului 2009, Guvernul nu a efectuat ajustarea impusă de lege.

Apoi, OUG nr.108/2010 a modificat art. 127 alin. (3) și a transformat obligația de actualizare a ISR într-o opțiune a Guvernului prin stabilirea următorului conținut pentru art. 127 alin. (3) devenit alin. (2): „*Valoarea indicatorului social de referință se poate modifica prin hotărâre a Guvernului, în funcție de indicele de creștere a prețurilor de consum prognozat an/an anterior.*”

În anul 2012, când ISR a devenit unitatea de referință în raport cu care se stabilesc cuantumurile beneficiilor de asistență socială, valoarea ISR a rămas la 500 de lei. Din acel moment, în ciuda creșterii indicilor prețurilor de consum, dar și a nivelului salarial din România, valoarea ISR a rămas nemodificată.

Urmare a transformării obligației de actualizare în opțiune, valoarea ISR nu a fost ajustată niciodată. Cu alte cuvinte, toate guvernele din ultimii 10 ani au ales să nu facă actualizarea indicatorului sociale de referință.

Prin OUG nr.126/2008 emisă la 8 octombrie 2008 s-a stabilit ISR la valoarea de 500 lei, atât cât era valoarea salariului minim brut pe țară.

Însă, prin HG nr.1051/2008 s-a stabilit că salariul minim brut pe țară garantat în plată crește de la 500 lei lunar la 540 lei cu începere din 1 octombrie din 2008, și la 600 lei lunar cu începere din 1 ianuarie 2009. Din preambulul OUG nr.126/2008 și din durata procedurilor de elaborare, dezbatere și avizare a unui asemenea act normativ se înțelege că a fost elaborat cu luarea în considerare a unui salariu minim brut pe economie de 500 lei și, deci, valoarea ISR a fost gândită de Guvern, în toamna anului 2008, ca fiind egală cu salariul minim brut pe economie lăsând doar posibilitatea ca în viitor să nu mai crească automat și egal. Însă, în niciun caz nu se putea deduce că intenția ar fi fost ca acesta să nu mai crească deloc. Dimpotrivă, s-a prevăzut și mecanismul de creștere, în funcție de indicele prețului de consum, dovedind că Guvernul intenționa ca puterea de cumpărare a sumelor acordate ca ajutoare sociale să nu se reducă în timp.

Trebuie să precizăm că la un salariu minim brut de 500 lei, în septembrie 2008, salariul net era de aprox. 400 lei, respectiv valoarea ISR era de 80% din salariul minim.

În 2012, când s-a decis că ISR va deveni unitatea de referință în raport cu care se vor stabili cuantumurile beneficiilor de asistență socială, valoarea ISR a rămas tot la 500 de lei, în timp ce valoarea salariului minim brut garantat în plată, la nivelul aceluși an, era

deja de 700 de lei. Prin urmare, în anul 2012, valoarea ISR reprezenta deja doar 71% din salariul minim brut la nivel național.

În schimb, la ora actuală ISR a rămas 500 lei iar salariul minim brut pe economie (cu excepția cazurilor speciale a salariilor din construcții și pentru cei cu studii superioare) este de 2230 lei, netul fiind 1346 lei, adică de 2,7 ori mai mare decât ISR.

Cât despre indicele prețului de consum, datele Institutului Național de Statistică ne arată că, din decembrie 2008 și până în decembrie 2019, acesta a crescut cu 137%.

Creșterea indicelui prețurilor de consum cu 137% în intervalul a 11 ani, cumulată cu diminuarea ponderii ISR în valoarea salariului minim lunar brut, a dus la o degradare drastică a calității vieții și a puterii de cumpărare a tuturor beneficiarilor de prestații sociale.

Practic, indemnizația de șomaj a ajuns să reprezinte azi o sumă mică, media indemnizației de șomaj pe anul 2018 fiind de 460 lei pentru șomerii cu experiență în muncă (date INS, Tempo). Această sumă transformă beneficiarii indemnizației de șomaj în persoane aflate în risc de sărăcie, având în vedere că pragul sărăciei în România anulului 2018 era de 662 de lei (Eurostat). Tot datele INS ne arată că media lunară a indemnizației de șomaj reprezenta 78% din salariul minim în 2008 și doar 24% din salariul minim în 2018. Nivelul venitului minim garantat, stabilit la 0,283 din ISR, este în prezent de doar 141,5 lei pentru o persoană singură, ceea ce reprezintă o sumă derizorie, condamnând beneficiarii la sărăcie lucie.

Raportarea prestațiilor sociale la ISR și plafonarea acestui indicator la nivelul stabilit în 2008 a făcut ca, în ciuda creșterii economice din ultimii ani, protecția socială pe care o oferă statul român să fie tot mai precară și insuficientă. Categoriile vulnerabile au fost excluse deliberat de la beneficiile creșterii economice. Astfel, ponderea gospodăriilor care nu au putut efectua la timp unele cheltuieli a crescut de la 23,8% în 2007 la 30% în 2018, conform INS.

Pandemia de COVID-19, care riscă să excludă de pe piața muncii și să sărăcească zeci, chiar sute de mii de persoane care, până recent, aveau un loc de muncă, transformându-i în șomeri, iar apoi în beneficiari de ajutoare sociale, este o ocazie de a regândi și de a rezașea sistemul de protecție socială pe alte fundamente, mult mai echitabile și mai incluzive.

Acest proiect de lege propune creșterea valorii ISR la nivelul de 1200 de lei și modificarea anuală a acestuia, prin Hotărâre a Guvernului, în conformitate cu indicele prognozat al prețurilor de consum.

Totodată, valoarea de 1200 de lei a ISR ar recalibra raportul disproporționat dintre valoarea ISR și valoarea salariului minim lunar brut pe țară garantat în plată, ajungând astfel la aprox. 50% din acesta, respectiv aprox.85% din netul salariului minim aplicabil majorității salariaților (mai puțin celor din construcții și celor care ocupă posturi care necesită studii superioare, pentru care salariul minim brut pe țară, garantat în plată, este mai mare).

Crearea unui sistem de protecție socială eficient, care nu condamnă la sărăcie sute de mii de beneficiari ai diverselor prestații sociale, ci le oferă o plasă de siguranță, este un imperativ urgent. Alternativa o reprezintă haosul social, dezordinea, violența, care vor apărea inevitabil în contextul destabilizării economice provocate de pandemia actuală.

Având în vedere cele prezentate, supunem Parlamentului spre dezbateră și adoptare prezenta inițiativă legislativă.

În numele inițiatorilor:

Adrian Dohotaru – Deputat Independent

Adrian Solomon – Deputat PSD

Éva Andrea Csépe – Deputat UDMR

VICTOR PONTA

SIMONIS ALFRED

Petre Florescu Muntele

